

El 'verlan', la ministra i la disciplina anglesa

L'expansió de l'anglès és el que més preocupa als francesos, per la qual cosa tenen una "llei de normalització" i més de 200 associacions que vetllen pel seu compliment. A més també veuen amb recel la darrera moda dels joves francesos: el 'verlan'.

Levat de fenòmens més o menys simpàtics com el *verlan* (l'argot de moda entre els joves), discussions més o menys histèriques sobre les llengües minoritàries, o polèmiques més o menys bizantines com la feminització dels càrrecs públics, el que en realitat obsessiona les autoritats lingüístiques franceses des de fa dues dècades és l'eterna lluita contra l'anglès.

Jean-Pierre Chévenement, ministre de l'Interior francès. Ell i els seus seguidors consideren que el 'verlan', l'argot dels joves de l'extraradi, és una prova més de la pèrdua de valors més elementals de la República.

París, però, va esperar fins a l'agost de 1994 per fer la primera llei de "normalització lingüística", que imposa la utilització de la llengua francesa en la vida pública i professional. La Delegació General per a la Llengua Francesa (DGLF), un òrgan interministerial, n'assegura el compliment i emet un informe anual al Parlament. La llei té un aspecte innovador: la possibilitat que associacions privades de defensa de la llengua puguin fer de vigilants del compliment de la normativa, inclosa la presentació de denúncies davant la Justícia.

Arreu del món hi ha més de 200 associacions de defensa de la llengua francesa i de promoció de la francofonia, segons dades de la DGLF. Aquest organisme manté relacions regulars amb 50 associacions d'aquest tipus. La més combativa possiblement és Droit de Comprendre ("dret a comprendre"), que agrupa les activitats de sis grups i assegura comptar amb sis mil membres.

Droit de Comprendre va presentar aquest any un informe sobre la salut del francès, una iniciativa que els seus directius asseguren que es

repetirà cada any. Això indica que les relacions entre certs sectors culturals i les institucions oficials del país veí són d'un creixent divorci.

Droit de Comprendre és una associació amb ribets gaullistes i hostil a iniciatives com la Carta Europea de Llengües Regionals

i Minoritàries, que el govern de París va signar i encara no sap ben bé com aplicar. El seu informe, per tant, té previsiblement un interès molt més picant que les pàgines plenes d'argot buròcrata i llenguatge de llet descremada de la DGLF.

Un text picant, i una mica alarmista. L'escriptor Domini-que Noguez, autor del prefaci, qualifica la situació del francès d'autèntic "desastre", tant a dintre com a fora del país. A la llum dels exemples que es donen, i de la re-

lativa poca degradació del francès respecte a altres llengües europees, el panorama no sembla tan greu, però entre les advertències apocalíptiques sí que hi ha certs apunts interessants. "Si s'hagués d'establir una llista de guardons a l'incivisme lingüístic (...), no hi ha cap dubte que la 'palma d'or' hauria de ser concedida a l'alta administració europea i a l'alta funció pública francesa, que comparteixen *ex aequo* la primera posició del promotors conscients, voluntaris i inexcusables de la decadència de la nostra llengua", assenyalen els autors de l'informe. "En comparació, el sector privat francès (excepte les grans empreses internacionals) manifesta en el seu conjunt molt més civisme, i sovint, no cau en la il·legalitat i la violació dels drets lingüístics dels francesos per necessitat econòmica o imprevisió", afegeixen.

"La reacció dominant de les empreses a les nostres intervencions és, en aquest sentit, molt esclaridora: en les tres quartes parts dels casos els seus responsables aproven les nostres posicions", asseguren els membres de Droit de Comprendre, que destaquen que aquests mateixos empresaris sovint "es defensen dient que s'enfronten a obligacions de tot tipus de les quals no saben escapar-se".

Les violacions de la legislació vigent que mostra l'informe, però, entren en contradicció amb els propis termes de la denúncia. Els mil casos presentats pels seus entusiastes militants no tenen gaire

HALEY-CHAMUSSY-FACELLY

valor estadístic, reconeix Droit de Comprendre. I quan les estadístiques apareixen, són per contradir les afirmacions de la mateixa organització.

En 1996, Droit de Comprendre va demanar a dos estudiants que fessin un recorregut est-oest pels carrers de París. Prop del 86% de les marques o raons socials que van anotar els dos fidels estaven escrites en francès. L'anglès estava present en un 7,5% de mitjana. En el sector de la premsa escrita, l'associació va detectar "més de 100" ofertes de llocs de treball escrites en anglès directament i sense traducció, una violació flagrant de la llei de 1994, que bàsicament obre la porta a les llengües estrangeres sempre que es garanteixi la presència del francès. Droit de Comprendre no dona detalls sobre el període analitzat, però tenint en compte les desenes de milers d'anuncis laborals que es publiquen anualment a França, no sembla que la situació sigui especialment greu.

Dels 370 congressos mèdics que es van celebrar a França l'any 1996, 243 es van dur a terme en francès, 70 en anglès i 54 en ambdues llengües, assenyalant l'informe com a exemple de la invasió lingüística d'ultramar. Els francesos són especialment sensibles a la utilització de la seva llengua en reunions internacionals que se celebren en el seu territori. Però, com destaca l'associació en el seu informe, en realitat el problema és l'actitud que assumeixen les seves classes dirigents, començant per les institucions europees a Brussel·les, una ciutat meitat francòfona on l'anglès guanya terreny a marxes forçades.

És en el camp d'Internet on la situació sembla més alarmant, una constatació que comparteixen totes les llengües del món excepte l'anglès. A l'octubre de 1998, la majoria de pàgines electròniques creades per institucions tan prestigioses i franceses com l'Institut Pasteur o Centre nacional d'Estudis Espacials estaven en anglès. En el cas Pasteur, quasi 700 pàgines apareixien en aquesta llengua (300 en francès). Fins i tot la xarxa de metro de París disposa de

més pàgines en la llengua de Shakespeare (12.000) que en la de Molière (11.000).

Sí, ministre. En altres temes, França i els seus 60 milions d'habitants (dels quals 5 milions immigrants o fills d'immigrants) recorda algunes de les situacions lingüístiques de l'Espanya de finals dels anys 70. Qui no se'n recorda del *pasotismo* de la joventut de la transició i de les seves variants lingüístiques que tantes esgarrifances van despertar entre alguns doctes especialistes de la llengua espanyola a Madrid? A França, l'argot de moda entre els adolescents des de fa una quinzena d'anys és el *verlan*, que no és altra cosa que parlar al revés (no tot el temps, és clar). Així, una *femme* passa a ser una *moef* després d'haver invertit les síl·labes i "adaptat" —segons unes regles misterioses— la seva grafia. Un *arab* (àrab) és un *beur*, un *chinois* (xinès) un *noich* i un *français* (francès) un *céfrane*. Fins i tot han aparegut "diccionaris" francès-verlan.

Tot plegat no deixa de tenir la seva gràcia quotidiana en les grans ciutats com París, excepte per als turistes que s'han passat anys estudiant el francès i els seguidors del ministre de l'Interior Jean-Pierre Chevènement, que troben en aquesta "mania" dels joves d'extraradi una prova més de la pèrdua

dels valors més elementals de la República.

Els intel·lectuals, per la seva banda, fan el cor fort: no s'ha d'oblidar que França és la pàtria de les llibertats i cal fer prova d'obertura, encara que aquest *verlan*, amb els seus deixos fonètics sospitosament semblants a l'àrab, tingui en ocasions tot l'aire d'una venjança (certament genial, si fos certa) d'aquells pobles que un dia van ser "ciudadans francesos d'ultramar".

Els doctors de l'Acadèmia Francesa, una casa que té molt menys ressò normatiu i presència social que, per exemple, la Real Academia Espanola, semblen menys preocupats per aquesta situació que per la feminització dels càrrecs públics i els oficis, l'última querella de moda en els ambients lingüístics. S'ha de dir ministra o ministre? Aquesta discussió, que sembla en canvi una hèrència del 1870, va acabar en 1996, després de set mesos d'intensos estudis d'una comissió d'experts. El masculí en francès, venien a dir els experts, és l'hereu legítim del neutre llatí, així que s'ha de dir el ministre de Cultura, Cathérine Trautmann. *Madame le ministre*, però, té el dret a escriure el seu càrrec com vulgui en la seva correspondència no oficial, s'apressaven a afegir els experts. La cortesia francesa, diuen.

Jordi Zamora (París)

Entre els joves francesos s'ha estès la moda del 'verlan'. Aquest llenguatge, amb els seus deixos fonètics sospitosament semblants a l'àrab, té en ocasions tot l'aire d'una venjança d'aquells pobles que un dia van ser "ciudadans francesos d'ultramar".